

**แนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1**
**GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN
EDUCATIONAL INSTITUTIONS BASED ON THE FOUR RIGHT EFFORTS OF
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS, GENERAL EDUCATION DIVISION, AREA OFFICE 1**

¹พระภิกษุดา วุฑฺฒิสญาโน (เสนารักษ์) PhraKrissada Vuddhiyasayano (Senarak)
²พระสุรชัย สุรชัย PhraSurachai Surachayo ³สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai
^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: krissada.sen@gmail.com

Article Received: June 16, 2025. Revised: September 25, 2025. Accepted: September 27, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 90 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผน รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง 2) วิธีการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4 ประกอบด้วย (1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ต้องกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนที่สอดคล้องกับสภาพจริง (3) ด้านการดำเนินงานตามแผน ควรมีการนิเทศ ติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน (4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ควรวางระบบการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (5) ด้านการนำผลการดำเนินงานไปใช้ ควรนำผลการประเมินมาพัฒนางานอย่างเป็นรูปธรรม (6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ต้องมีการเผยแพร่รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และ 3) แนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4 ประกอบด้วย (1) สังวรปธาน (ป้องกันข้อผิดพลาด) โดยกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนและจัดทำแผนพัฒนางานประกันคุณภาพ (2) ปหานปธาน (แก้ไขข้อบกพร่อง) ด้วยการประเมินผล ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และพัฒนาเครื่องมือวัดผล (3) ภาวนापธาน (พัฒนาอย่างต่อเนื่อง) โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและจัดอบรมบุคลากร

(4) อนุรักษ์นาปธาน (รักษาคุณภาพ) ผ่านการถอดบทเรียน กำหนดรอบการประเมิน และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, หลักสัมมนาปธาน 4, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

This research article aimed: 1) to study the needs and requirements for developing internal quality assurance within educational institutions, 2) to study methods for developing internal quality assurance within educational institutions based on the Four Sammappadhāna Principles, and 3) to propose guidelines for developing internal quality assurance within educational institutions based on the Four Sammappadhāna Principles of the Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division, Area 1. This mixed-method research methodology comprised a quantitative approach using a questionnaire with a sample of 90 students. Data were analyzed using descriptive statistics, including means, standard deviations, and needs values. Qualitative research included interviews with seven key informants and data were analyzed using content analysis.

The results revealed that: 1) The current state of internal quality assurance development within educational institutions was generally at a high level, with the most desirable conditions. The highest needs were for implementation of plans, followed by evaluation and inspection of educational quality within educational institutions, and the lowest needs were for self-assessment report submission. 2) Methods for developing internal quality assurance within educational institutions based on the Four Sammappadhāna Principles consisted of: (1) In terms of setting educational standards, clear, comprehensive, and appropriate standards for the educational institution's context must be established. (2) In terms of educational development plans, community and relevant people's needs must be surveyed to develop plans that were consistent with the actual situation. (3) In terms of plan implementation, there should be supervision, monitoring, and improvement of operations to ensure they are in accordance with the plan. (4) In terms of evaluation and quality control, a continuous monitoring and evaluation system should be established. (5) In terms of implementation of operations, evaluation results should be used to develop work in a concrete manner. (6) In terms of self-evaluation reports, reports must be disseminated to relevant persons. 3) The guidelines for developing quality assurance work within educational institutions according to the Four Sammappadhāna Principles included: (1) Samvara-padhāna (preventing errors) by setting clear standards and developing a quality assurance development plan. (2) Pahāna-pathāna (correcting defects) by evaluating results, improving teaching, and learning processes, and developing measurement tools. (3) Bhāvanā-pathāna (continuous development) by promoting the use of technology and arranging personnel training.

(4) Anurakkhanā-pathāna (maintaining quality) by debriefing, scheduling evaluation cycles, and creating a learning exchange network for sustainable development.

Keywords: Internal Quality Assurance in Educational Institutions, The Four Sammappadhāna Principles, Phrapariyattidhamma Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และประเทศชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ระบุไว้ในมาตรา 49 ว่า บุคคล ย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (คณะรัฐมนตรี, 2550) และกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2542) ส่งผลให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นข้อบังคับทางกฎหมายที่สามารถเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้มีการพัฒนาในทุกๆ ฝ่าย เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดความตระหนักและเร่งดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี เพราะในการพัฒนาคุณภาพของคนนั้นมุ่งไปที่การศึกษาให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การศึกษาต้องทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองมีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ณัฐพล ชุมวรฐายี, 2545)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นจากความร่วมมือระหว่างมหาเถรสมาคมกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้และประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาหรือเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมมีโอกาสได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และฐานะทางสังคม

ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พระภิกษุสามเณร เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีความรู้ คู่คุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา การดำเนินการมีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นองค์กรหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์ และได้กำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียน บริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ มีทั้งหมด 14 กลุ่ม

โดยการแบ่งกลุ่มโรงเรียนนั้นอิงตามเขตการศึกษาของกรมสามัญศึกษา และเพิ่มเข้ามาอีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย และคณะสงฆ์อนัมนิกาย (กองสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550)

แม้ว่าการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะเสริมสร้างคุณประโยชน์การศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาอยู่ในขอบเขตจำกัดและไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และยังประสบกับสภาพและปัญหาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประชุม ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กล่าวว่า การบริหารการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความชำนาญในการวางแผน บริหารการจัดการ ขาดครูสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ต้องอาศัยครูพิเศษจากหน่วยงาน และโรงเรียนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพปัญหาครูและบุคลากร ขาดขวัญกำลังใจ ไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ เนื่องจากเป็นลูกจ้างของโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามวุฒิ ขาดสวัสดิการเป็นเหตุให้ครูและบุคลากรมีอัตราการเข้าออกอยู่บ่อยครั้ง และสถานศึกษา ส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ ขาดเอกสารตำราเรียน คู่มือครู วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต้องใช้ศาลาวัดหรือกุฏิเป็นสถานที่ทำการเรียนการสอน จึงทำให้การบริหารโรงเรียนไม่เป็นที่แพร่หลายและทำให้การบริการแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสทาง การศึกษา ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองพุทธศาสนศึกษา, 2557)

ดังนั้น การแสวงหาแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสัมมัตตปธาน 4 ซึ่งประกอบด้วย สังวรปธาน (เพียรระวัง) ปหานปธาน (เพียรละ) ภาวนาปธาน (เพียรเจริญ) และอนุรักษนาปธาน (เพียรรักษา) มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ การประยุกต์ใช้หลักสัมมัตตปธาน 4 ในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะช่วยเสริมสร้างการทำงานเชิงรุก (Proactive) มีการป้องกันปัญหา ละทิ้งสิ่งที่เป็นอุปสรรค พัฒนาสิ่งที่เป็นจุดแข็ง และธำรงรักษามาตรฐานที่ดีไว้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในการผลิตนักเรียนที่มีทั้งความรู้ คุณธรรม สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักสัมมัตตปธาน 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมสัมมัตตปธาน 4 ในการบริหารการศึกษา ที่สามารถนำไปขยายผลใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมมัตตปธาน 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมมนา 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน ประชากรทั้งหมด 116 รูป/คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากตารางเปรียบเทียบสำเร็จรูปของ(R.V. Krejcie & D.W. Mogan (อ้างใน ธาณินท์ ศิลปจารุ, 2551) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเช่นเดียวกัน และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 90 รูป/คน

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขต 1 จำนวน 7 รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ตามคุณสมบัติ เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมมนา 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือวิจัย

4.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 โดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale (สุวรีย์ ศิริโกภากริมย์, 2546) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความรู้ต่างๆ มาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหา 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำร่างแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนี (index of congruence: IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 5) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นและหาค่าสัมประสิทธิ์

4.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษาวิธีการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมมนา 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

แบบสอบถาม จะใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสุมิล ว่องวานิช (2558)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการความจำเป็น โดยระบุความต้องการความจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนามาก่อน ซึ่งพิจารณาตามค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ในที่นี้ คือ 0.186 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น อันดับที่ 1 การดำเนินการดำเนินงานตามแผน อันดับที่ 2 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา อันดับที่ 3 การนำผลการดำเนินงาน ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา อันดับที่ 4 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อันดับที่ 5 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และอันดับที่ 6 การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 โดยภาพรวม

ที่	การพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ $PNI_{modified}$
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.88	0.84	มาก	4.47	0.69	มาก	0.153	5
2	การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.74	0.91	มาก	4.44	0.76	มาก	0.196	4
3	การดำเนินงานตามแผน	3.66	0.86	มาก	4.48	0.67	มาก	0.222	1
4	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	3.61	0.84	มาก	4.41	0.72	มาก	0.220	2
5	การนำผลการดำเนินงาน ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	3.68	0.81	มาก	4.45	0.71	มาก	0.210	3
6	ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง	4.07	0.85	มาก	4.54	0.70	มากที่สุด	0.115	6
	รวม	3.77	0.85	มาก	4.47	0.71	มาก	0.186	

2. วิธีการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมมนา 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 เป็นแนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักสัมมนา 4 (ความเพียรที่ถูกต้อง 4 ประการ) ใน 6 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา

เป้าหมาย: สร้างมาตรฐานที่เหมาะสมและสะท้อนเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

วิธีการ: ตั้งคณะกรรมการ วิเคราะห์มาตรฐานระดับชาติ รับฟังความเห็นจากทุกฝ่าย (พระสงฆ์, นักเรียน, ผู้ปกครอง, ชุมชน)

หลักการ: ใช้สังวรปธาน (การป้องกัน) โดยการสร้างคู่มือมาตรฐานที่ชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

เป้าหมาย: วางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้มีเป้าหมายชัดเจนและเป็นรูปธรรม

วิธีการ: ประชุมระดมสมอง จัดทำแผนที่มีรายละเอียดโครงการและตัวชี้วัดชัดเจน นำเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องพิจารณา

หลักการ: ใช้ปหานปธาน (การละทิ้ง) โดยทบทวนแผนในอดีตเพื่อวิเคราะห์และแก้ไขข้อบกพร่อง

2.3 การดำเนินงานตามแผน

เป้าหมาย: นำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามกรอบเวลา

วิธีการ: แบ่งหน้าที่ชัดเจน ติดตามความคืบหน้าสม่ำเสมอ ใช้เทคโนโลยีช่วยบริหารจัดการ

หลักการ: ใช้ภาวนาปธาน (การพัฒนา) โดยส่งเสริมการอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถสูงขึ้น

2.4 การประเมินและตรวจสอบคุณภาพ

เป้าหมาย: ตรวจสอบคุณภาพการศึกษอย่างเป็นระบบและรอบด้าน

วิธีการ: วางระบบประเมินที่เป็นมาตรฐาน ใช้เครื่องมือหลากหลาย (แบบสอบถาม, สัมภาษณ์, สังเกต) นำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนา

หลักการ: ใช้อนุรักษนาปธาน (การรักษา) โดยสร้างระบบการตรวจสอบที่ต่อเนื่อง เพื่อรักษาคุณภาพให้คงอยู่และพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.5 การนำผลไปใช้พัฒนาสถานศึกษา

เป้าหมาย: ใช้ข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้น

วิธีการ: ปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการสอน พัฒนาครู เผยแพร่ผลงานเพื่อรับข้อเสนอแนะ

หลักการ: ใช้ภาวนาปธาน (การพัฒนา) โดยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

2.6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)

เป้าหมาย: จัดทำรายงานที่สะท้อนผลการดำเนินงานจริงและเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

วิธีการ: จัดทำรายงานให้ครอบคลุม นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย (เช่น อินโฟกราฟิก) ให้บุคลากรมีส่วนร่วม

หลักการ: ใช้อนุรักษ์นาปธาน (การรักษา) โดยพัฒนาระบบการจัดทำรายงาน SAR ให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1

3.1 สังวรปธาน (การป้องกันสิ่งไม่ดีไม่ให้เกิดขึ้น) แนวทางการพัฒนา 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 2) แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานและกลุ่มบริหารงานประกันคุณภาพ 3) จัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้บริหาร ครู บุคลากร และชุมชนในการกำหนดแนวทางการพัฒนา 4) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่เป็นรูปธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีตัวชี้วัดที่สามารถติดตามผลได้ 5) วางระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแผน

3.2 ปหานปธาน (การละสิ่งไม่ดีที่เกิดขึ้นแล้ว) แนวทางการพัฒนา 1) ทบทวนและวิเคราะห์ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นจากการดำเนินงานประกันคุณภาพในอดีต 2) ปรับปรุงกระบวนการคัดกรองนักเรียน โดยให้ครูและผู้ปกครองมีบทบาทในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา 3) ใช้เทคโนโลยีในการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูล 4) ปรับปรุงระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผลภายใน 5) ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีการประชุมสรุปผลและวางแผนแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น

3.3 ภาวนาปธาน (การเพิ่มพูนสิ่งที่ดีให้เกิดขึ้น) แนวทางการพัฒนา 1) ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) สนับสนุนให้มีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่สามารถเพิ่มคุณภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) จัดโครงการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร 4) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย และสามารถใช้ในการติดตามและประเมินผลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

3.4 อนุรักษ์นาปธาน (การรักษาสิ่งที่ดีให้คงอยู่) แนวทางการพัฒนา 1) สร้างระบบการติดตามและทบทวนผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2) สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการประกันคุณภาพภายใน โดยให้ครูและบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา 4) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่มีความถูกต้องและสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียนในระยะยาว 5) ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา และชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยสำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผน รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา หุรายพิมาย (2559) และกรรณา ภิรมย์ธรรม (2564) ที่พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ลำดับสูงสุด คือ ด้านการรายงานการ

ประกันคุณภาพภายในในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของพัทธ์ธิญา ไพรมัย (2556) วิบูลย์ คาทอง (2557) และณชล ลิ้มภักดี (2559) ได้กล่าวว่า ประกันคุณภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผน ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดเป็นการประเมินตนเองจากบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กร หรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอิษฏา มาศ ปภสสรณโณ (2560) ที่พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุจิตรา สุคนธมัย (2555) ที่พบว่า ทักษะคติของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์ต้องงานประกันคุณภาพการศึกษายู่ในระดับมาก คือ การมีคุณภาพการศึกษาจะประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงานของหน่วยงาน การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือ อย่างหนึ่งในการบริหารการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปสู่คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้สามารถแข่งขันกับ มหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้หน่วยงานเกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรง

2. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมปธาน 4 ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ต้องกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนที่สอดคล้องกับสภาพจริง 3) ด้านการดำเนินงานตามแผน ควรมีการนิเทศติดตาม และปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ควรวางระบบการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการนำผลการดำเนินงานไปใช้ ควรนำผลการประเมินมาพัฒนางานอย่างเป็นรูปธรรม 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ต้องมีการเผยแพร่รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2553) กล่าวว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการจัดทำรายงาน การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องบางประการกับผลการวิจัยของกนิษฐา สนเผือก (2556) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรคณะพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางปรับปรุงแนวทางและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรคณะพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการได้แก่ การนำเกณฑ์การประกันคุณภาพเป็นแนวทางในการดำเนินงาน พิจารณาวางแผนการปฏิบัติราชการของคณะร่วมกัน และจัดทำแผนด้านการจัดการเรียนการสอน แผนการวิจัย แผนการบริหารวิชาการ และแผนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน การจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ 2) การมีส่วนร่วมของบุคลากรโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ

จัดทำแผนของคณะและการประกัน คุณภาพแก่บุคลากรเพื่อให้ตระหนักถึงการประกันคุณภาพเป็นงานที่ต้อง ดำเนินอย่างสม่ำเสมอในงานประจำ 3) การติดตามตรวจสอบ โดยมีการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าอย่าง สม่ำเสมอ

3. ผลการนำเสนอแนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักสัมมัตตปธาน 4 ประกอบด้วย 1) สังวรปธาน (ป้องกันข้อผิดพลาด) โดยกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนและจัดทำแผนพัฒนางาน ประกันคุณภาพ 2) ปหานปธาน (แก้ไขข้อบกพร่อง) ด้วยการประเมินผล ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และพัฒนาเครื่องมือวัดผล 3) ภาวนาปธาน (พัฒนาอย่างต่อเนื่อง) โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและจัดอบรม บุคลากร 4) อนรรักขนาปธาน (รักษาคุณภาพ) ผ่านการถอดบทเรียน กำหนดรอบการประเมิน และสร้าง เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องบางประการกับผลการวิจัยของ พระเฉลิม ธิรปัญญา (2565) ที่พบว่า การพัฒนามนุษย์ตามหลักสัมมัตตปธาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ 1) แนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านสังวรปธาน เพื่อยุติวัชระที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิด พยายามปรารภความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวัง เมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง 2) แนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติ เกี่ยวกับการประพฤติดิในกาม โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อยใจให้ มีความติดใจ หลงไหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ 3) แนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านภาวนาปธานนั้น เป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรง สมาธิย่อมมีผลโดยตรงคือ ให้มีความตั้งมั่นในการกระทำต่าง ๆ และ เป็นความตั้งอยู่แห่งความมีจิตที่แน่ว แน่ ไม่หวั่นไหว โลเล โอนเอียง 4) แนวทางการพัฒนา มนุษย์ด้านอนรรักขนาปธาน เมื่อเข้าใจเรื่องของความ ทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญาซึ่งเกิดจากแนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านอนรรักขนาปธานแล้วจะเห็นโทษจาก การกระทำนั้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลัก สัมมัตตปธาน 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 1 โดยสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการ วิจัยคือ “PCDM” ได้แก่

P หมายถึง Prevention เพียรระวัง (การป้องกันข้อผิดพลาดในการประกันคุณภาพ) ผู้บริหารและ ครูดำเนินงานโดย 1) กำหนดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นระบบและมีความชัดเจน 2) จัดทำ แผนพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและบริบทของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม 3) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพ 4) พัฒนาระบบ การตรวจสอบและควบคุมคุณภาพภายในเพื่อป้องกันข้อผิดพลาด 5) สร้างกระบวนการติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

C หมายถึง Correction เพียรละ (การแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงคุณภาพ) ผู้บริหารและครู ดำเนินงานโดย 1) วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการประกันคุณภาพ และปรับปรุงระบบการบริหาร จัดการ 2) แก้ไขข้อบกพร่องในมาตรฐานการเรียนการสอนและการบริหารงานภายในโรงเรียน 3) ปรับปรุง แนวทางการประเมินคุณภาพภายในเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น 4) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถปรับตัว และแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) บูรณาการเทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงระบบการติดตาม ผลคุณภาพของนักเรียนและบุคลากร

D หมายถึง Development เพียรสร้าง (การพัฒนางานประกันคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น) ผู้บริหารและครูดำเนินงานโดย 1) ส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในด้านการบริหารคุณภาพ 2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม 3) ใช้แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน 4) จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง 5) สร้างแนวทางการนิเทศภายในและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม

M หมายถึง Maintain เพียรรักษา (การรักษามาตรฐานและพัฒนาอย่างยั่งยืน) ผู้บริหารและครูดำเนินงานโดย 1) จัดตั้งระบบประกันคุณภาพภายในที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง 2) สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับการติดตามและวิเคราะห์คุณภาพการศึกษา 3) บันทึกและเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น 4) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ 5) ส่งเสริมให้บุคลากรมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพและรักษามาตรฐานการศึกษาดังในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบการ กำหนดมาตรฐานการศึกษา และการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน โดยควรจัดให้มี คณะทำงานที่รับผิดชอบโดยตรง และดำเนินการตามแนวทาง PDCA (Plan-Do-Check-Act) เพื่อให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพการศึกษา ควรมีการปรับปรุงระบบการติดตามและประเมินผลให้มีความเป็นระบบมากขึ้น โดยใช้เครื่องมือประเมินที่มี

มาตรฐาน เช่น การประเมินผลตาม Self-Assessment Report (SAR) และการจัดทำ แนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1.3 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการประกันคุณภาพ

1) ควรส่งเสริมให้ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการอบรมด้านประกันคุณภาพ 2) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.4 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการจัดทำ แนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และคู่มือสำหรับการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพ เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักสัมปธาน 4 มาประยุกต์ใช้ในการประกันคุณภาพ

1) สังวรปธาน: ควรมีมาตรการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพ
2) ปหานปธาน: ควรนำข้อมูลจากการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) ภาวนาปธาน: ควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารและการจัดการคุณภาพ
4) อนुरักขนาปธาน: ควรมีการรักษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานประกันคุณภาพและต่อยอดแนวทางที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของการนำหลักสัมปธาน 4 มาใช้ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ว่าหลักธรรมดังกล่าวสามารถช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างไร

2.3 ควรทำการศึกษาบทบาทของครูและผู้บริหาร ในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ว่ามีอุปสรรคหรือปัจจัยสนับสนุนอะไรที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง

2.5 ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมกับสถานศึกษาอื่นๆ เช่น โรงเรียนในระบบสามัญ หรือโรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่ดีที่สุดในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา สนเผือก. (2556). การศึกษาการมีส่วนร่วมการประกันคุณภาพการศึกษาของ บุคลากรคณะพัฒนาการท่องเที่ยว. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- กรุณา ภิรมย์ธรรม. (2564). การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- กองสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2550). แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- คณะรัฐมนตรี. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรี.
- จันทร์พร สุดจ่าง. (2560). การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณชล ล้อมักดี. (2559). ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพล ชุมวรฐายี. (2545). บัณฑิตสู่การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- ธานินท์ ศิลป์จารุ. (2551). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บิสดิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นริสรา หร่ายพิมาย. (2559). สภาพการดำเนินการและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เขต 1. วารสารการวัดผลการศึกษา, 33(94), 42–54.
- พระเฉลิม ธิรปุณโย (ดีเลิศ). (2565). ศึกษาการพัฒนาตามหลักสัมปทาน 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอิชฎามาศ ปภสสรณโณ (สุวรรณะ). (2560). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธธัญญา ไพรมัย. (2556). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักอริยบท 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลิขิต ขัดแก้ว. (2560). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคในจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วิบูลย์ คาทอง. (2557). สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองพุทธศาสนศึกษา. (2557). คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2542). ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สุจิตรา สุนธมัตติ. (2555). ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมต่องานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร. วารสารวิทยาศาสตร์ลาดกระบัง, 21(1), 1-2.
- สุวรรีย์ ศิริโกศาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.